

NATUURONDERZOEK J.J. ALLANSTRAAT 116 WESTZAAN

Kerkuil, kleine marterachtigen en torenvalk

Definitief rapport

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Gemeente Zaanstad
Contactpersoon: W. Fontijn
Adres: Postbus 2000
1500 GA Zaandam
Tel: +31621282329
E-mail: W.fontein@zaanstad.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V.
Adres: Waaier 64
2451 VW Leimuiden
Tel: 0172 576072
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Auteur: J.I. Andringa, MSc.
Kwaliteitscontrole: ing. S. van Lieshout

Projectcode: ZAEC2003
Status: Definitief
Datum: 1-9-2020

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. werkt volgens de kwaliteitsnormen van het Netwerk Groene Bureaus. Dit netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. De deskundigen werkende bij Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. voldoen hierdoor aan de volgens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gestelde eisen. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel.....	4
1.2	Wettelijk kader	4
2	Onderzoeksmethodiek	6
2.1	Kerkuil en torenvalk.....	6
2.2	Kleine marterachtigen	6
2.3	Overzicht inventarisaties	6
3	Resultaten.....	7
3.1	Kerkuil en torenvalk.....	7
3.2	Kleine marterachtigen	7
3.3	Beschermde functies projectgebied	8
4	Conclusie en aanbevelingen	9
4.1	Conclusie	9
4.2	Aanbevelingen t.o.v. de Wet natuurbescherming	9
Bijlage 1: Kaart resultaten onderzoek		10

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De gemeente Zaanstad is voornemens de loods in het projectgebied te amoveren. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

In 2018 is door Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. verkennend natuuronderzoek uitgevoerd middels een quickscan ecologie. Het projectgebied bestond destijds uit twee schuren, een loods en een woning. Het voornemen was om de woning en de loods in het projectgebied te behouden. In opdracht van de gemeente Zaanstad is in 2018 een onderzoek uitgevoerd naar broedvogels en vleermuizen. Uit dit onderzoek bleek dat er in de woning geen beschermde natuurwaardes aanwezig zijn. In de te amoveren schuren zijn één zomerverblijfplaats en een baltsterritorium met bijhorende paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. In de loods zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Tijdens dit onderzoek bleek dat de loods wordt gebruikt als rustplek door de kerkuil en de torenvalk. Voor het verwijderen van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in de schuren is in 2019 een ontheffing op de Wet natuurbescherming aangevraagd en verkregen. Aansluitend zijn de twee schuren in het projectgebied geamoveerd.

Door wijzingen in de plannen is besloten het woonhuis en de loods in het projectgebied alsnog te amoveren. Doordat er in de woning geen beschermde natuurwaarden zijn aangetroffen is de woning reeds gesloopt. De loods in het projectgebied wordt gebruikt als rustplek van de kerkuil en de torenvalk. De loods en de directe omgeving biedt daarnaast geschikt habitat voor kleine marterachtigen.

In opdracht van de gemeente Zaanstad is een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het projectgebied door kleine marterachtigen. Daarnaast is, op advies van de omgevingsdienst OD NHN, contact opgenomen met de werkgroep roofvogels en uilen van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek naar kleine marterachtigen, de resultaten van het contact met de werkgroep en aanbevelingen ten opzichte van de Wet natuurbescherming.

1.2 WETTELIJK KADER

Voor wat betreft de soortbescherming in de Wet natuurbescherming zijn er verschillende beschermingsregimes. Het gaat om soorten die op basis van Europese wetgeving beschermd zijn vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en soorten die nationaal als beschermde soort zijn aangewezen. Middels een provinciale verordening kunnen deze nationaal beschermde soorten worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit de wet. De vrijgestelde soorten kunnen verschillen per provincie.

Wanneer er door uitvoering van werkzaamheden sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming, is een ontheffing noodzakelijk.

Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang voor de betreffende soort of soortgroep.

Ook kan er mogelijk middels een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. Dit is enkel mogelijk indien de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten.

Nestlocaties van de kerkuil zijn jaarrond beschermd. De torenvalk valt onder categorie 5 van de Lijst jaarrond beschermde nesten en is enkel beschermd indien er sprake is van een negatieve trend in de gunstige staat van instandhouding of als er lokale dwingende ecologische redenen voor zijn. Vogels zijn op Europees niveau beschermd. De verbodsbepalingen voor Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.1 (vogels) van de Wet natuurbescherming. De kleine marterachtigen zijn op nationaal niveau beschermd. De verbodsbepaling voor nationale beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 (Nationaal beschermde soorten) van de Wet natuurbescherming.

Europees beschermde soorten – Vogels (Artikel 3.1 Wet natuurbescherming)

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Nationaal beschermde soorten (Artikel 3.10 Wet natuurbescherming)

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of;
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 KERKUIL EN TORENVALK

Op 12 mei 2020 heeft overleg plaatsgevonden met Rein Beentjes en Jos Blakenburg van de werkgroep roofvogels en uilen van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. Tijdens dit overleg is geïnformeerd of er rustplaatsen en nestlocaties van de kerkuil en de torenvalk in de omgeving van het projectgebied bekend zijn en welke mogelijke alternatieve rustplaatsen er kunnen worden gerealiseerd naar aanleiding van het slopen van de loods.

Op 2 maart 2020 is in de loods een cameraval geplaatst bij de rustplaats van de kerkuil en de torenvalk in de loods. Deze camera is acht weken actief geweest in dezelfde periode als de cameravallen voor het nader onderzoek naar kleine marterachtigen.

2.2 KLEINE MARTERACHTIGEN

De groep kleine marterachtigen bestaat uit de bunzing, hermelijn en de wezel. Het onderzoek naar de hermelijn en de wezel is primair uitgevoerd met behulp van zogenaamde 'wezelcamera's'. Dit zijn standaard cameravallen welke in een behuizing met twee openingen geschikt voor marterachtigen worden geplaatst. In de behuizing is vervolgens geurstof en lokvoer aangebracht. Deze cameravallen zijn in de periode maart – mei 2020 acht weken actief geweest, waarbij ze periodiek zijn uitgelezen en de batterijen zijn ververs. De wezelcamera's zijn geschikt voor het in beeld brengen van de hermelijn en de wezel en in mindere mate ook de bunzing.

Het voorkomen van de wezel en de hermelijn is naast de aanwezigheid van voldoende dekking ook afhankelijk van de aanwezigheid van voldoende prooidieren. Om die reden is bij de plaatsing en bij de controles ook specifiek gelet op sporen, prooiresten en individuen van prooidersoorten voor de marterachtigen. De inventarisaties zijn uitgevoerd conform de "handreiking wezel, hermelijn en bunzing" van de OD NHN. Er is in dit geval afgeweken van de standaard vier weken in de periode mei – augustus, daarom is de onderzoeksperiode verdubbeld naar acht weken.

2.3 OVERZICHT INVENTARISATIES

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het onderzoek. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. S. van Lieshout.

Tabel 1: Overzicht inventarisaties

Datum	Tijd	Hoofdgroep	Activiteit	Weersomstandigheden
02-03-2020	n.v.t.	Landzoogdieren	Kleine marterachtigen, plaatsing camera's	Onbewolkt, windkracht , 9 °C
25-03-2020	n.v.t.	Landzoogdieren	Kleine marterachtigen, controle camera's	Onbewolkt, windkracht , 9 °C
30-04-2020	n.v.t.	Landzoogdieren	Kleine marterachtigen, controle camera's	Onbewolkt, windkracht , 14 °C
16-05-2020	n.v.t.	Landzoogdieren	Kleine marterachtigen, ophalen camera's	Onbewolkt, windkracht , 13 °C
12-05-2020	n.v.t.	Vogels	Overleg met leden van werkgroep	n.v.t.

3 RESULTATEN

3.1 KERKUIL EN TORENVALK

Uit het overleg met de werkgroep roofvogels en uilen van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek zijn enkele opvallende zaken naar voren gekomen.

Er is verrast gereageerd op het feit dat de OD NHN een sporadisch gebruikte rustplaats als beschermd aanduidt, kerkuilen gebruiken diverse plekken om even te zitten of te rusten in de nacht en van een broedgeval is geen sprake. Dit zou betekenen dat er veel beschermde plekken zijn, waar eigenlijk de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie niet van afhangt. Mitigatie van dergelijke plekken is zwaar aangezien er dan direct een overkapping met zitbalken moet gebouwd worden, deze moeite kan beter in het plaatsen van nestkasten gestopt worden, de kerkuil vindt zijn weg in het landschap.

Verder is aangegeven dat er weinig zicht op het voorkomen van de kerkuil in de zone rondom de J.J. Allanstraat is, omdat hier geen nestkasten hangen die gemonitord worden door de werkgroep roofvogels en uilen van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek. De werkgroep roofvogels en uilen van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek zou het toejuichen als er in deze zone kasten zouden worden geplaatst en de kasten gemonitord kunnen worden. Dit vergroot de broedgelegenheid in de omgeving direct en is zinvoller dan het mitigeren van een rustplaats.

Op 9 april 2020 en 24 april 2020 is de kerkuil op de camera in de loods waargenomen. In de schuur zijn een aantal braakballen van de kerkuil aangetroffen. De torenvalk is op de camerabeelden niet vastgelegd en in de loods zijn in de onderzoeksperiode geen sporen van de torenvalk aangetroffen.

Op de camerabeelden zijn naast de kerkuil ook de boerenzwaluw en de winterkoning vastgelegd.

Afbeelding 1: Kerkuil

Afbeelding 2: Boerenzwaluw

3.2 KLEINE MARTERACHTIGEN

Tijdens de onderzoeksperiode zijn er geen kleine marterachtigen vastgelegd op de cameravallen. Tijdens de bezoeken zijn er daarnaast geen sporen van kleine marterachtigen gevonden.

Op de camerabeelden zijn de gewone bosmuis en gewone pad vastgelegd.

Afbeelding 3: Gewone bosmuis

Afbeelding 4: Gewone pad

3.3 BESCHERMDE FUNCTIES PROJECTGEBIED

De loods in het projectgebied wordt in lage frequentie als rustplaats door de kerkuil gebruikt. In de omgeving van het projectgebied zijn geen nestlocaties van de kerkuil bekend. De kerkuil is in de acht weken dat de camera actief is geweest twee keer waargenomen.

Tabel 2: Beschermde functies

Wet natuurbescherming	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie
Artikel 3.1, VR	Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	Rustplaats

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIE

De loods in het projectgebied wordt in lage frequentie als tijdelijke nachtelijke rustplaats door de kerkuil gebruikt. Overdag is de kerkuil hier niet waargenomen. In de omgeving van het projectgebied zijn geen andere rustplaatsen of nestlocaties van de kerkuil en de torenvalk bekend bij de werkgroep roofvogels en uilen. De werkgroep roofvogels en uilen van de Vogelbeschermingswacht Zaanstreek zou het plaatsen van enkele nestkasten op de J.J. Allanstraat toejuichen aangezien er geen bekende territoria zijn in deze zone.

Er zijn tijdens het onderzoek geen individuen of sporen van de torenvalk in de loods aangetroffen. Binnen het projectgebied zijn daarnaast geen individuen of sporen van kleine marterachtigen waargenomen.

4.2 AANBEVELINGEN T.O.V. DE WET NATUURBESCHERMING

In het kader van de Wet natuurbescherming zijn geen vervolgstappen benodigd. De OD NHN heeft echter aangegeven dat de rustplaats wel als beschermd benaderd wordt.

Het is zinvoller om enkele nestkasten in de omgeving van de J.J. Allanstraat op te hangen, dan een overkapping te mitigeren waar een kerkuil in lage frequentie aanwezig is. Deze functies zijn op veel plekken te vinden. Een nestkast kan direct bijdragen aan de gunstige staat van instandhouding. Het voorstel is daarom om twee nestkasten in schuren aan de J.J. Allanstraat op te hangen op nader te bepalen locaties. De mogelijkheid hiervoor is afhankelijk van medewerking van boeren of particulieren.

Het is in het algemeen aan te bevelen om de werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren (globaal 15 maart – 15 juli), om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Deze periode is niet leidend. Indien broedgevallen ten tijde van de werkzaamheden aanwezig zijn mogen deze niet worden verstoord of vernietigd.

Bij de werkzaamheden kunnen er mogelijk individuen van de algemene amfibieën en zoogdieren worden gedood. Hiervoor geldt een meldplicht voor aanvang van de werkzaamheden bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, omdat er gebruik wordt gemaakt van de provinciale vrijstelling.

Bijlage 1: Kaart resultaten onderzoek

